

DE PLATE

v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 21
Nr. 10
MAAND oktober 1992

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 196 : **W. DEBROCK** : De laatste Oostendse kapers 1744-1745.
- blz. 199 : **G. BILLIET** : Oostende in de Engelse literatuur.
- blz. 200 : **L. PINCKET** : Aanvullende gegevens over Oostende in W.O. II.
- blz. 201 : **N. HOSTYN** : De walvis van 1885 gezien door J. Ensor ?
- blz. 203 : **F. HUBRECHTSEN** : Volkslied en grote geschiedenis.
- blz. 205 : **D. FARASYN** : Errata bij "Oostende" in "Zee en Duinen" van G. Devent.
- blz. 206 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog (25).
- blz. 210 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek.
- blz. 214 : **J.P. FALISE** : De Anglikaanse kerk te Oostende.
- blz. 223 : **J.B. DREESEN** : Het laatste schip dat de Oostendse haven verliet bij de inval van de Duitsers in 1914.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

OKTOBER-ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand oktober.

A. Namiddagvoordracht met dia's

Op woensdag 7 oktober 1992 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : *ARCHITECTUUR TE OOSTENDE IN DE BELLE EPOQUE*

De spreker : de heer Norbert HOSTYN, Conservator-Archivaris van de stad Oostende en effectief lid van onze Kring.

De heer Norbert HOSTYN brengt ons deze namiddag een heruitgave van een diavoordracht die hij zo'n 15-tal jaar geleden reeds in onze kring bracht : een overzicht van de bouwactiviteiten te Oostende in de decennia rond 1900 : de urbanisatie, de voornaamste architecturale realisaties en architecten. Dit geheel geïllustreerd aan de hand van dia's, zowel opnamen van archieffoto's als van nog bestaande realisaties. Men zal ook zien hoe in de periode tussen de eerste voordracht en deze van 7 oktober heel wat van de toen nog gefotografeerde waardevolle gebouwen verdwenen zijn.

Deze voordracht wordt opnieuw gegeven om een speciale reden : de conservator zal in de loop van 1993 het vervolg op deze voordracht geven, nl. de architectuur tijdens het interbellum. Vandaar dat wij het nuttig oordeelden eerst nog eens het verhaal van de periode daarvoor te horen. Trouwens, ook ons publiek is in die 15 jaar tijd danig veranderd zodat een heruitgave zeker verantwoord is.

De heer HOSTYN is één van de weinige mensen die reeds jaren de architectuur van Oostende en zijn bouwmeesters onder de loep neemt. Zijn bevindingen heeft hij regelmatig verwoord in de vele tientallen bijdragen die hij in ons tijdschrift publiceerde en die voor Oostendefans, heemkundigen, gidsen enzomeer een bron zijn van bijzonder groot belang. Als een uitstekende spreker, die zijn materie ten volle beheerst en aan de man weet te brengen, wordt dit eens te meer een must voor de mensen die belang stellen in het mooie dat Oostende nog te bieden heeft. Niet te missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Deze namiddagvoordracht wordt speciaal georganiseerd voor diegenen die zich 's avonds niet graag meer verplaatsen. Wij rekenen op hun aanwezigheid.

B. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal.

Door omstandigheden, onafhankelijk van onze wil, werden we verplicht ons programma voor deze avond te veranderen.

donderdag 29 oktober 1992 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : *DE SABENA TE OOSTENDE*

De spreker : de heer Walter MAJOR, bestuurslid van De Plate.

Toen in 1923 de Sabena werd opgericht had dit een bijzonder grote invloed op Oostende. Omdat Oostende op de lijn Brussel-Londen lag werd dit de aanleiding tot het bouwen van het eerste Oostendse vliegveld te Stene. Oostende werd hierdoor de tussenhalte van de luchtlijn op Londen. In het goede seizoen, want de toenmalige vliegerij werd slechts beoefend als het weer meeviel, kwamen de vliegtuigen hier regelmatig landen. Economisch werd dit een meevaller voor Oostende want het vracht- en reizigersvervoer van en uit Brussel en Londen kon op een aanzienlijk vluggere wijze de kust bereiken.

Over dit alles onderhoud U vanavond de heer Walter MAJOR die reeds jaren gepassioneerd is door de luchtvaartgeschiedenis van onze kust en Oostende in het bijzonder. Jarenlang was hij hoofdredacteur van een *Cahier voor Luchtvaartgeschiedenis* dat de bijzonderste zaken in verband met deze geschiedenis en Oostende publiceerde.

Eén van de Oostendse onderwerpen die tot nog toe slechts voor een klein publiek toegankelijk waren en waar U nu ook weet van kunt krijgen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

EEN BIJZONDERE AANWINST VOOR "DE PLATE"

De heer Auguste VAN ISEGHEM, voorzitter van onze Kring, schonk de vereniging de 18 delen van het "*Woordenboek der Toponymie*" van Karel DE FLOU, een onmisbaar instrument voor allen die met geschiedenis, heemkunde of volkskunde in onze contreyen begaan zijn. Deze "kanjer" wordt in onze bibliotheek opgenomen en zal ter plaatse kunnen geconsulteerd worden.

Wij danken onze voorzitter van harte voor dit zeer mooie geschenk.

* * *

DE EERSTE KERK VAN OOSTENDE (Tijdschrift De Plate. Mei 1992) RECHTZETTING

Door een lapsus van de typist van dienst is er een kleine fout geslopen in de opgegeven datums. Blz. 92-142 dient U te lezen :

OOSTENDE Bij DE FLOU, eerste vermeldingen 1265, 1266.

Bij GYSSELING, niets over Oostende, wel "in orientale fine de TESTREP" 1115.

U zou ons een genoegen doen door dit te verbeteren. Dank U.

J.B. DREESEN

Jean-Luc MEULEMEESTER, conservator te Oudenburg, zoekt contact met personen die inlichtingen kunnen verstrekken over architect Charles PIL die ca. 1900-1930 te Oostende woonde. (let wel : inlichtingen die niet in het artikel van N. HOSTYN in "De Plate" te vinden zijn !). Adres : Stadhuis, Oudenburg.

DE LAATSTE OOSTENDSE KAPERS 1744-1745

door Walter DEBROCK

De oorlog met Frankrijk bracht onze gewesten in de jaren 1744-1745 opnieuw volop in het wapengeweld.

De opmars van de Franse legers, onder Lodewijk XV, na hun inval in West-Vlaanderen, tussen Veurne en Kortrijk, bracht ze vlug tot de belegering van Oudenaarde, Nieuwpoort en Oostende.

Oostende, hoewel verdedigd door Hollandse en Engelse troepen, zou het tussen 6 en 27 augustus 1745 - datum van de aftocht der belegerde troepen - uithouden, onder bevel van de graaf de CHANCLOS. De geschiedenis van dit beleg is uitstekend weergegeven, tot in het détail, door onze kroniekschrijver J.J. BOWENS en in het "Journal du Siège d'Ostende", dagboek van de Franse bevelhebber graaf van LOWENDAL (1).

De voorgeschiedenis van het beleg vormt reeds bij BOWENS een uitgebreide literatuur, waarbij hij olijk aanstipt hoezeer de talrijke troepentransporten een bron van inkomsten meebrachten, vnl. "in teeringen, naementlijk in sterke dranken, waer van'er dagelijks binnen Oostende eene uytnemende groote quantiteyt gesleten wierd"...

Bovendien was de aankomst van de Schotse troepen een groot succes met toeloop van volk, "om dat zij allegaeder zonder Broeken zijnde, ook op eene vreemde wijze gekleed waeren".

Men zou dus kunnen denken dat de oorlogsatmosfeer een heropleving van de kaperij zou meegebracht hebben.

Er is inderdaad wel een poging daartoe ondernomen, maar zonder bijval.

BOWENS citeert twee namen van kapiteins van "Kaep-scheepkens", nl. KINDERSEN en BERTRAM (2).

Hij voegt eraan toe dat het gaat om kleine vaartuigen van 6 of 8 "stukken" kanon, die weinig opbrachten, wegens de processen waarmee de kapingen gepaard gingen.

Wij hebben getracht de weinige gegevens ter zake na te gaan in de archieven van onze Admiraliteit (3).

In 1744 vinden we de volgende kapiteins vermeld voor de toekenning van patenten ter kaapvaart :

- 11.08.1744 : Sebastien BERTRAND (BERTRAM), voor een visserssloep van 3 last, de "Mère de Dieu toujours immaculée", ofte "de Moeder Godts altijd onbeslecht";
- 11.08.1744 : John PRICE, voor een barquelongue "Le Pigeon", van 36 last;
- 13.10.1744 : Bernardus HARELBEKE, voor een boot "De Jonghe Catharina", van 1 last;
- 09.11.1744 : Daniël LINDERSEN (de KINDERSEN van BOWENS), voor een

barquelongue, "den Prins Carel van Lorraine", van 70 vat en 10 stukken;

14.12.1744 : Andries LANSWEERT, voor een barquelongue, "L'Archidusse", van stukken kanon en 25 vat (4).

LINDERSEN is klaarblijkelijk de KINDERSEN van BOWENS. We vinden de naam LINDERSEN nog in de volkstellingen van 1815 en wellicht is onze LINDERSEN een afstammeling van de bekende kaperskapitein Joannes LINDERSEN, bijgenaamd VAN EMDEN (1697-1713 bedrijvig).

Al bij al dus een schamele bedoening van enkele zeldzamen die, gezien de tonnemaat der scheepjes en bewapening, vooral hun kapersbrief gekregen hadden om "bi appetit" iets mee te gappen, maar verder op kustvaart waren gericht (5).

De diverse commissiebriefen zijn dus afgeleverd tussen augustus en december 1744.

De lijst der gemaakte "prijzen" is, zoals BOWENS het opmerkte, niet zeer uitgebreid.

We vinden in 1744, in oktober en november drie prijzen. Een is binnengebracht door Sebastiaan BERTRAM, de kapitein van de visserssloep, en zijn buit is ook een visserssloep, verkocht op 12 oktober 1744 aan ene Nicolaeys DE SORGER, voor 815 florijnen.

Alle andere prijzen, zowel in 1744 als in 1745 (januari-juni) zijn de buit van één kapitein, Daniël LINDERSEN. De reders van LINDERSEN hebben als boekhouder (depositaris) Joannes Augustinus DAGHELET, soms bijgestaan door Ferdinande JANSSENS, "ghesworen stockhouwer".

In november 1744 verkoopt men voor 1.600 florijnen "Le Terrible", een Frans kaperschip, dat als kapitein J.B. TASTE had. Het is wellicht een belangrijke buit, want het had 4 stukken kanon aan boord alsmede allerlei lichte artillerie.

Op 1 december 1744 wordt een andere prijs van LINDERSEN geveild, het pinkschip "Nancy" geladen met kolen, hernomen op de Fransen in zee, en verkocht aan Balthazar VANDER HEYDE.

In januari 1745 werd opgebracht en op 18 maart verkocht een fluitschip van Lubeck, "Elisabeth Christine", dat aan het strand was geraakt en vandaar naar binnen gebracht, "liggende als nu op de Bank". Het was geladen met hout en ijzeren staven en schip en lading werden verkocht in januari en februari voor 1950.8.7 florijnen netto.

In maart 1745 verovert LINDERSEN in zee een "galiot met mast", de "Marie", kapitein Jan BECKER van Stettin, en het wordt verkocht aan Andries LANSWEERT voor 1.700 florijnen, op 18 maart.

De kapitein BECKER krijgt trouwens dadelijk een paspoort (6).

Voor dit schip geeft men enkele gegevens op die belangrijk kunnen zijn voor de scheepsbouw. Het schip is gebouwd in 1739, van "ekenhoudt", lang overstevan 84 voet, breed op de uitwatering 27 1/2 voet en diep in "buddinge tot jegens deck" 10 1/4 voet.

Een op een Franse kaper hernomen schip, van kapitein TIRLOW van

Kales, geladen met rogge, brengt 4.183 florijen op in maart en april 1745.

Men ziet uit deze gegevens dat het met de kaperij van die tijd mager uitvalt, zodat het ons niet moet verwonderen dat het schip van LINDERSEN reeds wordt verkocht op 5 mei 1745. Het schip was liggende "aen de Nieuwe Caye", ballast, en brengt 1.120 florijnen op. Het was op dat ogenblik bewapend met 4 tweeponderskanonnen "met ampaerden", 5 kleinere stukken, 30 geweren en een "donderbusse". De koper is een oude bekende van Oostende, kapitein Guillaume DE BROUWER, een vroegere Chinavaarder.

LINDERSEN schijnt echter nog een tijdje gevaren te hebben, na de verkoop van het schip, want in juni 1745 vermeldt de inventaris van de prijzen nog twee kleine vangsten met gerst en lijnzaad, die zelfs verkocht worden in februari 1746; dus na het beleg van Oostende.

En zo ging de Oostendse kaperij naar haar einde....

Er waren klaarblijkelijk toch plannen voor verdere strijd op zee, want het dekreet van Maria-Theresia van 13 juli 1744 had alle zeelui in dienst van de reders van Duinkerke teruggeroepen binnen de maand naar Oostende, op straffe van Majesteitsschennis.

Veel succes heeft dat dekreet waarschijnlijk niet gehad, want bij patente van 29 december 1744 wordt gratie en vergiffenis geschonken aan onderdanen die in dienst waren of zijn van de reders van Duinkerke of andere Franse havens, op voorwaarde binnen de zes maanden terug te komen.

Zelfde gebrek aan succes, want op 8 februari 1745 werd dit uitstel nog voor zes maanden verlengd.... ! (7).

Er zullen voortaan nog enkel door Frans en verplichte Vlaamse bemanningen zijn op Franse kapers van de Franse Marine. Men trachtte dan ook zijn beroep van visser in de Franse tijd voor een ander om te wisselen om niet opgeëist te worden voor de verplichte dienst ter zee.

NOTA'S

- (1) J.J. BOWENS, "Nauwkeurige Beschrijving der oude en beroemde Zee-Stad Oostende, 2e deel, Brugge, 1792, pp. 108 en vgl. Het "Journal" van LOWENDAL, vindt men in "Plans et Journeaux des Sièges de la dernière guerre de Flandre, rassemblés par deux Capitaines étrangers au service de la France", Strasbourg et La Haye, 1750.
- (2) BOWENS, op.cit., p. 103.
- (3) Algemeen Rijksarchief, Amirauté, nrs. 563, 569 en 591.
- (4) Waarschijnlijk, gezien tonnemaat en bewapening, oorspronkelijk niet voor professionele kaapvaart bestemd.
- (5) Algemeen Rijksarchief, Am. 569, stuk dd° 30.09.1744. Reder Balthazar VANDER Heyde stelt zich borg voor ene "Guillaume MEULAERT, int huys van costen voor zijn schip veroverd door Sebastiaen BERTAND, hebbende ontfanghen deze stadt tot sijne securiteyt".

Ook borgstelling door Charles SAUVAGE voor een groep gevangenen "yt rechte van vangenisse de stadt voor securiteyt". Dit zijn dus borgstellingen voor gevangenen van de kaperij.

- (6) A.R.A. Am. nr. 535, farde 1745.
- (7) GILLIODTS-VAN SEVEREN, "Cartulaires de l'ancienne Estaple de Bruges, II, p. 156, nr. 2399.
- (8) De Oostendenaar Henri-Ferdinand MAROTE, officier op een Franse kaper onder Napoleon, verhaalde zijn gevangenschap in Engeland, in zijn "Souvenirs d'un corsaire ostendais", ed. Charles Dessart, Bruxelles, 1943.
Cfr. ook J. WALGRAVE, "De bevolking van Oostende en haar betrekkingen met de zee in de Franse tijd", in Mededelingen van de Marine Academie, boek XLV, Antwerpen, 1962, pp.15-34.

OOSTENDE IN DE ENGELSE LITERATUUR

Die opgeblazen titel dekt nauwelijks een lading. Ik heb dan ook gearzeld om de volgende niemendalletjes te publiceren. Maar hoe fier zijn we niet als we de vlag van onze geboortestad zien wapperen tussen verzen. Zelfs als het blijkt dat de naam van onze stad erbij gesleurd werd uit rijmnood.

Het betreft hier twee limericks. Je weet wel : die vijfregelige grappige dingetjes met als rijmschema aabba. Ik vondt ze toevallig op blz. 191 in "Verse and Worse. A private collection bij Arnold SILCOCK (Faber and Faber. Londen. Boston". Een paperback van 288 blz. met elf puntige pentekeningen. Dat bundeltje kende succes want gepubliceerd in 1952 beleefde het van 1959 tot 1989 elf herdrukken.

Hier gaan dan die "Ostendiana" door een anonieme rijmelaar ineengeknutseld. Allebei beginnend met dat eeuwige "There was...". Het tweede klinkt vlotter dan het eerste. Geen van beide bevat iets zinnigs over Oostende. Ik betwijfel of ze tot de bijval van "Verse and Worse" (zo leuk als zijn titel) bijgedragen hebben.

Mal de Mer ?

*There was a fair maid of Ostend
Who thought she'd hold out to the end
But half the way over
'Twixt Calais and Dover
She did what she didn't intend.*

The lost Weekend.

*There was a young lady from Joppa
Who came a Society cropper
She went to Ostend
with a gentleman friend
and the rest of the story's improper.*

Germain BILLIET

AANVULLENDE GEGEVENS OVER OOSTENDE IN W.O. II.

Hierbij enkele toelichtingen na de BUNKERavond gegeven door de heer VAN GEETERUYEN op 30 april voor een zeer ruim publiek.

1. De betonne bak die op het klein strand naast het staketsel lag moest dienen als basis voor een batterij naast het westerhavenhoofd. Deze batterij moest de verdediging van de haveningang vergroten.

Nadat de Duitsers, vruchteloos, gepoogd hadden hem met sleepboten op zijn plaats te krijgen lieten ze hem gewoon liggen. In een van de volgende stormen werd er een groot gat in geslagen waarin ik destijds nog ben ingekropen. Door wie die bak gebouwd werd en achteraf afgebroken weet ik niet meer.

2. Er waren in de Oostendse haven een "Oberleutenant" en een "Leutenant". Een van de twee heette KAHN. De bekendste was "Witte Baai", zo genoemd door de vissers omdat hij altijd een witte trui droeg. Op zijn bureau sprak hij tegen de Oostendse vissers meestal Engels omdat hij, naar eigen zeggen, voor de oorlog ter koopvaardij had gevaren.

3. De bunker op het Marie-Joséplein diende voor de berging van medicijnen en medisch materiaal. Bij het aftrekken van de Duitsers maakte de Duitse dokter, die bevoegd was voor deze bunker, de sleutel over aan een apotheker uit de stad. Hij wilde niet dat de geneesmiddelen in onbevoegde handen vielen.

4. De aken of binnenschepen die moesten dienen voor de landingsaanval op Engeland lagen afgemeerd in rijen op de Brugse vaart. Tussen de RYCO jachtclub en de ligplaats van Decloedt, voor de verlaten van de Spuikom, bouwden ze een helling om er de aken te laden.

Op een van de oefeningen dreef een van de aken, door machinedefekt, op het klein strand ter hoogte van de vlaggestok. Die aak is daar zeer lang blijven liggen.

5. Ook is er een tijd geweest dat de haven werd afgesloten met grote vierkante vloten die aan de onderkant voorzien waren van stalen netten.

Overdag lagen ze aan de ingang van de vismijn gemeerd. 's Avonds werden ze door een kleine sleepboot tot ter hoogte van de huidige North Sea jachtclub gesleept en daar aan weerszijden van de haven bevestigd. Hierdoor was de havengeul de ganse nacht afgesloten.

6. Van de vissersschepen die dagelijks uitvoeren waren er steeds twee die, om beurten, werden aangeduid om dienst te doen als wachtschip. Zij kregen twee Duitse gewapende matrozen aan boord en een lid van de V.N.V. (Vlaams Nationaal Verbond). Na het binnenkomen moesten al die schepen versassen naar de dok dit om ontsnappingspogingen te beletten.

Louis PINCKET

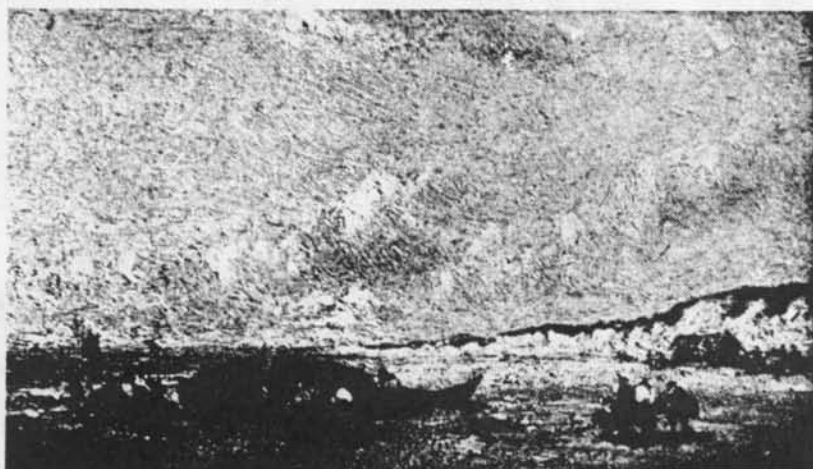
DE WALVIS VAN 1885 GEZIEN DOOR J. ENSOR ?

door Norbert HOSTYN

Op 8 februari 1885 spoelde een door een Franse visserssloep eerder op sleeptouw genomen walviskremg aan op het strand ten oosten van de Oostendse havengeul.

Talrijke nieuwsgierigen zakten naar Oostende af om dit ongewoon fait-divers te bekijken. Ook veel fotografen en enkele kunstschilders vereeuwigden het gebeuren.

François MUSIN legde zo de gebeurtenis vast in een "pochade", d.i. een olieverfschilderijtje in "zakformaat" (Oostende, Museum voor Schone Kunsten : ontvreemd in 1980) (1).

F. MUSIN : De walvis van Oostende 1885

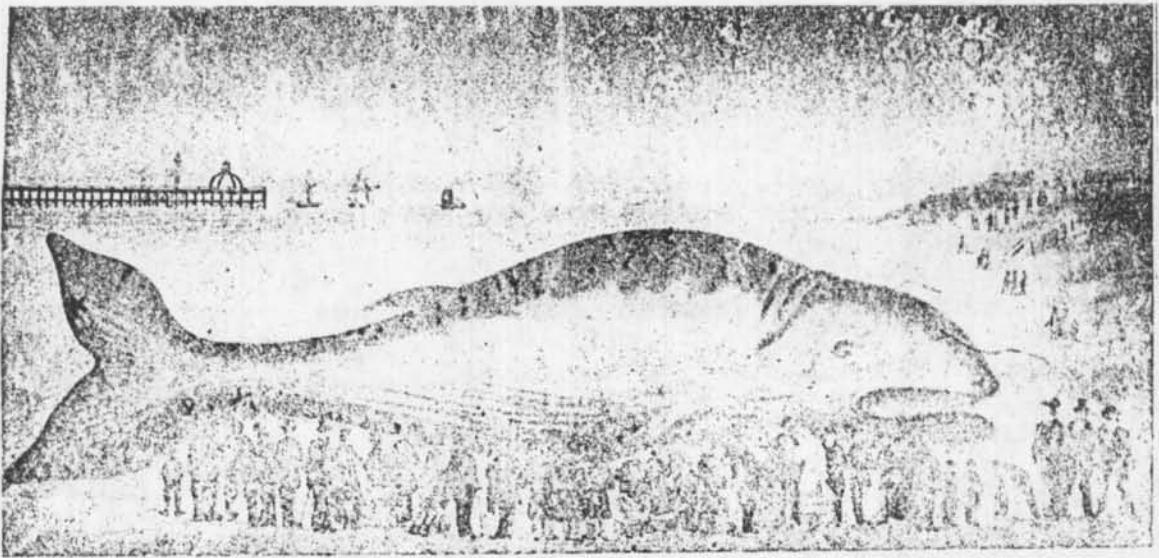
In het lokale nieuwsblad "L'Echo d'Ostende" van 17 februari 1885 lezen we in de korte berichten dat zowel James ENSOR als zijn vriend Willy FINCH er als de eersten bij waren om de walvis in een olieverfschets vast te leggen. Tot op heden ontbrak elk spoor van deze werkstukjes.

In de fotocollectie J. ENSOR bewaard in de Stedelijke Musea, en die heel wat materiaal bevat dat oorspronkelijk aan ENSOR zelf toebehoorde, vonden we een fotokaart terug waarop de walvis is afgebeeld. De foto is in sepiakleur en is erg vervaagd. Daardoor is het beeld moeilijk leesbaar. De foto is op een kartonnen drager gekleefd.

Dit kartonnen support is bedrukt met de naam van de uitgever, nl. HAEGHEMAN-DEWINTER, RUE DE FLANDRE 19 OSTENDE. Deze mensen waren de oom en tante van J. ENSOR : Leopold HAEGHEMAN was de broer van ENSOR's moeder.

Alles wijst erop dat deze fotos op grote oplage zijn aangemaakt en kort na het gebeuren in de souvenirzaak van HAEGHEMAN-DEWINTER, Vlaanderenstraat werden verkocht.

In alle geval zijn exemplaren nu zeldzaam.

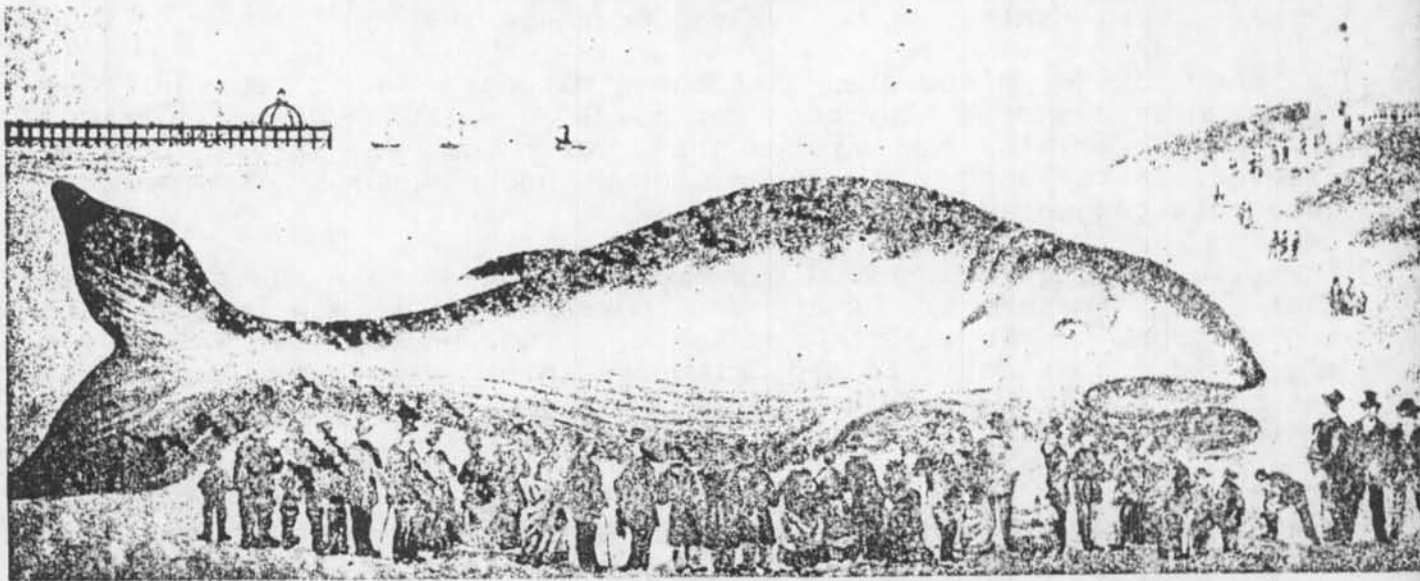

BALEINE AMENEE A OSTENDE LE 8 FEVRIER 1885

HAEGHEMAN-DEWINTER

RUE DE FLANDRE, 19 OSTENDE

Naast het exemplaar in de collectie van het Museum kennen we - zonder het met eigen ogen gezien te hebben - een tweede exemplaar, nl. dat wat gebruikt werd voor de reproductie in het boek van Edouard en Marcel VANALDERWEIRELDT "Het Oostende van toen" (Uitgave M. VAN DE WIELE, Brugge, 1988), nr. 221. De afbeelding in dat boek is trouwens ook veel meer leesbaar dan het origineel in de museumverzameling, wellicht door elektronische bewerking in de drukkerij.

DE WALVIS VAN OOSTENDE. Foto zoals afgebeeld in het kijkboek van E. en M. Vanalderweireldt.

Wie aandachtig de foto in detail bekijkt, ziet dat het onmogelijk om een reproductie van een originele fotografische opname van het gebeuren kan gaan, maar wel van een **getekende of geschilderde weergave** van het fait-divers.

De topografie klopt niet : havenhoofd en vuurtoren zijn onmogelijk op deze wijze op één beeld te vatten. De verhoudingen tussen de personages en de omgeving, de onnatuurlijke pose van het

walviskrenng.... alles doet vermoeden dat het om een artistieke impressie gaat waarbij het situeren van de plaats vaar het dier aanspoelde t.o.v. herkenbare landschapselementen en de omvang van het krenng duidelijk uit naar voren moest komen.

En nu de veronderstelling : weten dat

1. ENSOR een tekening/schilderij??? heeft gemaakt van het gebeuren
2. de nogal directe familiebanden van de meester met de HAEGHEMAN-DEWINTER's (oom en tante)

zou het best kunnen dat het kunstwerkje dat aan de basis lag van deze fotografische reproducties van zijn hand was. Afwijkingen van zijn normale "stijlkenmerken" kunnen eventueel gemakkelijk verklaard worden als een bewust-inspelen op de documentaire prent-functie van de foto's die moesten gemaakt worden voor de verkoop, als een soort "souvenir".

Tot daar een mogelijkheid die we hier even naar voor wilden brengen. Zijn er andere suggesties ?

(1) afb. in N. HOSTYN, François Musin, Oostende, 1988, p. 23.

VOLKSLIED EN GROTE GESCHIEDENIS

Geen TV, geen radio, geen echt verspreide pers zoals wij deze nu kennen.

Probeert u zich dat maar niet in te beelden want na een vakantie zonder.....steekt de krant in de bus, vertellen VTM en BRTN je weeral wat zij denken wat voor u zo interessant is.

Vroeger had ook het volkslied zo een "medium" functie.

Niet alleen over moord en liefde werd gezongen maar ook grote gebeurtenissen, geschiedkundige feiten werden op deze manier gemeengoed.

Het hiernavolgend lied is daar een uitstekend voorbeeld van.

F. HUBRECHTSEN

DE DOOD VAN NAPOLEON

gewezen Keizer van Frankrijk, gestorven op
het eiland Sinte-Helena, den 6n Mei 1821

Op eene bekende stemme

Napoléon, waer zyt gy gebleven ?
Napoléon waer is uwen tyd ?
Eertijds was gy Keizer van Rome,
Waer gy nu op een eiland bevind.

Waer zyn al mijne brave soldaten ?
Waer is Marie-Louise en mijn kind ?
Geheel het Nederland moest ik verlaten,
Om dat ik er geen troost meer en vind.

Adieu, Vlissingen, Antwerpen en Ostende,
Waervan ik trok zoo menig millioen,
Eertyds had ik plaats om te wonen,
Maer nu en heb ik geen meer vandoen.

Waterloo, zal ik altyd onthouden,
Als ik denk op dien droevigen dag,
Ik meende daerop myn drapeau te boorden,
Maer, helaas ! ik verloor er den slag.

Ik riep : komt over Belgiken,
Komt nadert en geef my de hand,
Had ik u ik zoude niet wyken,
Ik en was niet bevreesd voor Holland.

Maer het roepen kost my niet baten,
Wy verloozen daer hand voor hand,
Ik verloos er veel van mijn soldaten,
Ja, wy moesten 't al laten in brand.

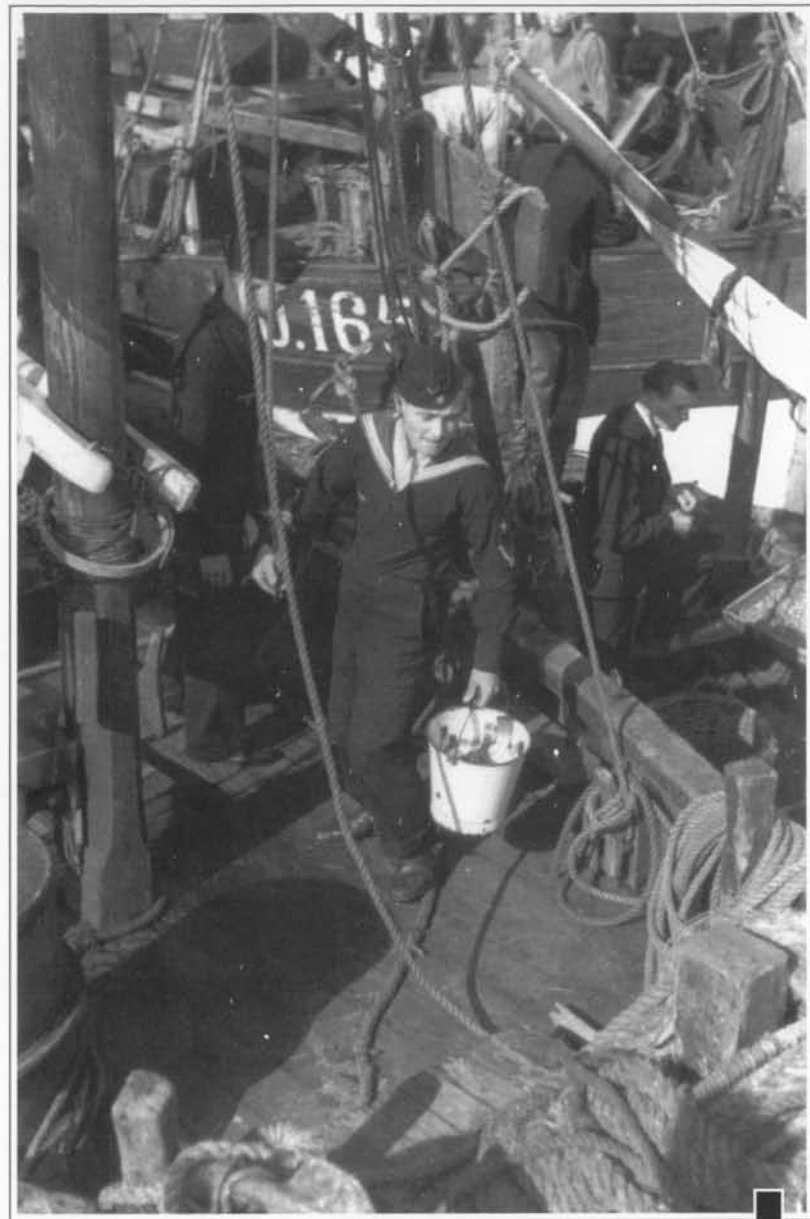
Men zag daer die eerste laurieren,
De dragonders die waren vooruit,
Maer de Hollandsche cuirassieren
Retireerden altyd achteruit.

Ik zeg : adieu, Frankryk, hoog geprezen,
Ja wy hebben verloren den slag,
Staet en landen moet ik gaen verlaten
Ik moet op het eiland tot myn graf.

Ik zeg adieu, aen myne beste vrienden,
Ik zeg adieu, aen myne Vrouw en Zoon.
Dit verlies doet my u verlaten,
Ja zelfs staten, landen en kroon.

Ik zeg adieu, aen myne brave soldaten,
Die met my naer 't slagveld gingen toe,
Den nood doet my u verlaten
En het bloed wordt door myne aders styf.

Napoléon moet scheiden van 't leven.
Ach ! wat ongelukkigen dag,
Och, God ? Wilt my pardon geven
eer ik worde gedompeld in 't graf.

OOSTENDE 1940-44: HET VISJE WERD OOK DOOR DE TOENMALIGE "TOERISTEN" GELUST!

(FOTO'S B.A.K. - VERZ. F. HUB.)

ERRATA BIJ "OOSTENDE" IN "ZEE EN DUINEN" VAN G. DEVENT

door Daniël FARASYN

Wij kunnen niet anders dan het initiatief toe te juichten dat dhr. DEVENT nam om met behulp van honderden eigen kaarten, gravures, tekeningen en begeleidende nota's een kleurrijk beeld weer te geven van het Kusttoerisme in de 19e eeuw.

Dit lijvig luxueus boek gedrukt bij Goekint Graphics en uitgegeven door M. Van de Wiele zal zeker een ruim succes kennen bij een publiek dat interesse betoont voor de belangrijke evolutie die de kuststreek in landschap en leven doormaakte tijdens de 19e eeuw.

Het zij ons toegelaten ten einde de volle waarde van dit boek tot zijn recht te laten komen om aan enkele begeleidende nota's rectificaties aan te brengen. Wij beperken ons hierbij vanzelfsprekend tot Oostende.

0.7 De aanduidingen gegeven bij deze porceleinkaart zijn overgenomen van DE BURBURE DE WEZENBEEK en volledig foutief wat betreft de figuur van JEAN. Het "*Hotel de la Cour Impériale*" bestond reeds in het midden van de 18e eeuw onder deze benaming. Eigenaar en uitbater was Denis NEVEU. Zijn dochter huwde met Jean DEVOS. Hun zoon Edouard nam eigendom en uitbating van dit hotel over tot 1853. Deze kaart dateert dus van vóór 1853. De brouwer E. JEAN-SERRUYS kocht het gebouw eerst op in 1871. Vanaf 1865 was dit hotel "*Hotel de la Marine*" geworden.

0.10 Op de kaart staat niet het "*Hotel de Flandre*" afgebeeld dat P. FONTAINE uitbaatte op de W.kant van de Kattestraat maar wel het hotel dat hij in 1850 opende op de O.kant van de Kattestraat en de Z.zijde van de Langestraat op een deel van de gronden van het vroegere "*Gouvernement*".

0.11 Het "*Hotel d'Allemagne*" werd wel van 1843 tot september 1846 uitgebaat door DALIMIER maar Augustinus CLAEYS was de eigenaar van dit hotel. Zijn weduwe zag zich om financiële redenen verplicht dit hotel op 4 april 1845 te verkopen aan DE KEMEL-DRUANT.

0.17 Het beeld van de H. Espérance dat aan de voorkant van het portaal van het "*Pavillon Royal*" stond was in feite een réclamebeeld voor de bieren afkomstig uit de brouwerij "*L'Espérance*" van Gabriël JEAN. Dit gegeven hebben wij niet vermeld in onze bijdrage "*Historiek van de eerste gebouwen langs de zeedijk*".

0.76 ORLANDINI was zeker niet de eerste die omstreeks 1840 een scheepswerf op de Z.zijde van het derde dok aanlegde. Reeds in 1784 waren er hier zes werven in volle activiteit.

0.102 Het hier afgebeelde "*Postcomptoir*" stond zeker niet op een hoek van de Langestraat. In een bijdrage verschenen in het januari nummer van "*De Plate*" 1986 hebben wij gewezen op de foutieve situering. Het 18e eeuwse postgebouw bevond zich ook niet in het huis waar nu de Oostendse Handelskamer is gevestigd maar wel in het W. hieraanpalend gebouw dat recht op de Sint-Niklaasstraat uitgeeft; straat die in het begin van de 19e eeuw nog als "*Posthuysstraete*" bekend stond. Hier gaat het om de afbeelding van het postkantoor dat op de O.hoek van de Kapellestraat en de Keizerskaai 17, nu Vindictivelaan stond, waar later het "*Hotel du Bassin*" werd

ondergebracht en nu het hotel "Burlington" staat. Dit postkantoor werd hier geopend op 18 augustus 1821. Derhalve is de datering opgegeven door VERBOUWE fout.

0.104 De lijkstoet van koningin Louise-Marie draait niet de Louisastraat in zoals ook bij VERBOUWE staat maar wel de Kapucijnenstraat. De Komediestraat dankt niet haar naam aan een herberg in deze straat gelegen maar wel aan de theaterzaal die op de eerste verdieping van de "Hoge Wacht" was ingericht sinds midden 18e eeuw.

Deze enkele errata en ook het feit dat niet alle gegevens die op gravures of schetsen terug te vinden zijn niet werden besproken doen niet de minste afbreuk aan deze merkwaardige publicatie.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (25)

door Aimé SMISSAERT (+)

Dinsdag 1e December. -

ACHTENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 9 ure van den morgen komen 30 kanonnen en 74 poederkarren in volle vlucht uit de richting van Middelkerke af.

Rond 10 1/2 ure vliegt eene taube over de stad.

Rond 1 1/2 ure komen uit de richting van Middelkerke een 300 tal gekwetsten, te voet of per kar aan.

Tusschen 2 en 3 ure worden 6 groote kanonnen Middelkerkewaarts opgezonden.

* * *

Sedert twee dagen worden bij eenen electricien (M. Juv. DORCHAIN) van het midden der stad sterke elektrische draden opgeëischt. Wat de Duitschers daarmee zullen uitvoeren is den Heer wijs !

Heden werd aan de statie geene mededeeling angeplakt. Er had ook geen concert plaats op de Groote Markt. Als vergelding hadden wij gansch den dag hevig...kanonmuziek, bijzonderlijk rond 3 ure. Rond 5 ure stopte het geschot.

Duitsche soldaten die van Middelkerke terug kwamen verhaalden dat de Franschen uit Nieupoort, op Westende hadden geschoten en eene batterij Duitsche kanons hadden vernield.

Van in den vroegen morgen waaide eene vlag op den toren der kerk van Wilskerke; het was totaal onmogelijk de vlag te erkennen.

Het gerucht loopt in stad dat Engeland aan Holland uitdrukkelijk zou gevraagd hebben aan wiens zijde dit land zich plaatsen zou en dat Holland voor antwoord had gegeven : *ik voeg mij bij de Bondgenoten.*

Op het kerkhof op het zoogenaamde "Engelsch kerkhof" liggen thans 66 Duitschers begraven.

Heden mocht men op den Nieuwpoortschensteenweg wandelen tot aan

Mariakerke-dorp. Men dan duidelijk op de overblijfsels der duinen tusschen Mariakerke-dorp en Mariakerke-baden 7 kanonnen zien staan alsook een groot kanon achter de duinen tusschen de Dorpstraat en het Museum Stracké.

Vandaag en morgen zullen de bakkers elk 3 zakken meel krijgen en de Cooperatief der Staatsbedienden 5 zakken.

Wij gaan regelrecht naar de rantsoeneering - zoo kan 't niet blijven voortgaan !

* * *

30 vluchtelingen uit klein Westende komen toe en worden gehuisvest in het *Hôtel Fontaine*, in de danszaal *Het Konijntje* (op de Vischmarkt) en in de *Nieuwe Zaal*.

Woensdag 2e December. -

NEGENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Om de gewoonte niet kwijt te verliezen kregen wij den ganschen dag hevig kanongebulder te hooren.

Omstreeks 9 1/2 ure komt uit de richting van Breedene eene "taube", tamelijk laag gevlogen. In gestrekte vlucht zweeft zij boven de stad en valt op het Poloplein : de naphtebak schoot in brand doch de vlammen konden spoedig gebluscht worden. Ondertusschen vliegt, heel hoog, een vliegenier der Bondgenoten, op dewelken vruchteloos van alle kanten geschoten werd. Ziehier wat er gebeurd was : de vliegenier der Bondgenoten, die uit de richting van Zeebrugge kwam, was door de "taube" achtervolgd geworden, doch was spoedig zeer hoog gekomen. Van uit de hoogte schoot hij op de "taube" die hem achterna was geklommen, trof de naphtebak en kwetste de duitsche vlieger, die zich verplicht zag in gestrekte vlucht te dalen. Een half uur nadien kwam de vliegenier der Bondgenoten terug om een kijke te werpen op zijn slachtoffer, doch de "sauerkrautfresser" onthaalden hem zoo koel dat hij verkoos het zeegat in te steken.

Vanaf 9 1/2 ure in den avond tot omstreeks middernacht, wed een uiterst hevig kanongebulder gehoord, al den kant van Middelkerke.

* * *

Gister en heden werden, (zoals we reeds schreven) door de zorgen van het Hulp of onderstandskomiteit 75 zakken meel uitgedeeld aan de bakkers; Zaterdag zal dezelfde hoeveelheid uitgedeeld worden.

Er dient herinnerd dat dit Komiteit ieder week 39.000 brooden doet uitdeelen. Aan 30 centiemen, maakt zulks meer dan 11.000 Fr per week. De geldmiddelen, waarover het onderstandskomiteit beschikt, zullen het toelaten hulp te verleen tot rond half Januari. Toekomstige week zal het aardappelen uitdeelen.

Ten einde het noodige meel te kunnen bekomen is het Komiteit door de duitschers verplicht geweest briketten te leveren aan de landbouwers, die brandstof van doen hadden om hunne vruchten te dorschen. Zodoende zal de stad voor een 3 tal weken, misschien een weinig langer, van brood voorzien zijn, doch de voorraad zal zeer schaarsch zijn.

Wat daarna gebeuren zal, is een raadsel. Op aandringen van het Onderstandkomiteit heeft het Oostensch Gemeentebestuur een schrijven gericht tot den heer JANSSENS, vertegenwoordiger voor West-Vlaanderen bij het Komiteit dat samengesteld werd met het doel in ons land, onder Hollandsche of Spaansche vlag Amerikaansche tarwe binnen te brengen. Wellicht komt den eenen of den anderen dag antwoord op dit schrijven.

Thans worden te Oostende ruim 4.000 noodlijdende huisgezinnen geholpen, n.l. ongeveer 400 door het Weldadigheidsbureel, 1.000 door den "Katholieken Volksbond", 63 door "Help U Zelf" en 300 door de socialisten.

* * *

Heden werd de volgende plakbrief in 't Vlaamsch, Fransch en duitsch, uitgevaardigd :

BERICHT BETREKKELIJK DE AANSCHAFFING VAN KOLEN

Alle koolhandelaars en bijzonderen moeten hunnen voorraad van kolen bestellen (ten minsten eenen wagon en zoo noodig met verschilligen in gemeen) bij denzelfden leverancier, rechtstreeks aan de koolmijnen of bij de handelaars in 't groot.

De noodige briefwisseling neemt de volgende richting.

De koper geeft zijnen brief open aan den Plaatskommandant.

Het adres luidt :

AN DEN ARMEE-POSTDIREKTOR 4.

Een tweede briefomslag met het adres van den leverancier moet terzelfdertijd besteld worden. De Leger-Postdirekteur laat dan die brieven aan de leveranciers geworden. Het antwoord volgt denzelfden weg. De leverancier bestelt zijnen brief open (vergezeld van een briefomslag met het adres van den koper) aan den heer Directeur van den Legerpost 4; deze overhandigt den brief weder aan den koper.
Oostende, den 30 November 1914.

O. WINS

Majoor en Plaatskommandant

* * *

M. Pieter VANDEWEGHE, aannemer en burgemeester van Steene, werd heden door de Duitschers aangehouden in het gemeentehuis dezer gemeente en per rijtuig naar de Kommandantur, in de Ooststraat, gebracht.

Een landbouwer van Steene had haver, stroo, voeder enz. moeten leveren aan de Duitsche soldaten, op een rekvisitiebriefje. Onze landbouwer wilde dit briefje doen wettigen door de gemeenteoverheid van Steene doch de heer burgemeester deed hem met recht opmerken dat zulks niet wettig was, de opeiseling niet gedaan zijnde geworden aan de gemeente zelve. "Na de oorlog, voegde hij erbij, en misschien eerder, zult gij voldaan worden, maar iets onwettigs kan ik toch niet geldig verklaren".

Het feit kwam ter oor van de Duitschers die, zooals wij hierboven schreven, M. VANDEWEGHE aanhielden. In de Kommandantur werd hij langdurig ondervraagd door den lieftalligen (oh zoo !) beleefderik, waarvan wij in onze notas van Vrijdag 27 November gewaagden. Ten slotte werd hij losgelaten.

Het gerucht loopt sedert eenige dagen in stad dat duitsche timmerlieden en werklieden der Kruppfabriek in de werkhuizen van het Zeewezen werkzaam zijn, volgens de eenen om ijzere bruggen te maken, volgens andere om onderzeeërs in malkaar te zetten.

Gister en heden werden bij middel van groote motorwagens, stukken van ijzere bruggen Leffinghewaarts en Middelkerkewaarts opgestuurd. Werden die bruggen nu gemaakt in de werkhuizen van het Zeewezen ofwel, volgens sommigen, in de werkhuizen van eenen welgekende Oostendschen aannemer, dit weten wij niet !

Deze namiddag ontmoetten wij eene werkersvrouw, die op geene andere wijze hare woede jegens de duitschers kon uitdrukken dan met het volgende : "Die smerige weegluizen kruipen overal in !".

Wij moesten onwillekeurig lachen - en toch had die vrouw geen overschot van gelijk ? Waren nu eens alle oostendsche vrouwen van haar gedacht en schuwden zij de soldaten van Willem de Meinedige als het ongedierte ! Maar, eilaas, tot eeuwige schande van een deel van het oostendsch vrouwvolk dient eens te meer het schandelijk gedrag aangestipt van zekere vrouwspersonen, die...maar al te vertrouwelijk met de duitschers omgaan ! Hoe langer de bezetting duurt, hoe slechter het wordt, hoe schaamtelooser zekere vrouwen, zekere jonge meisjes, ja zekere kinderen van 13, 14, 15 jaar zich gedragen !

Doch genoeg daarover ! Werpen wij een sluier over die schanddaden en vertroosten wij ons met het zielverheffend en troostend voorbeeld ons ieder dag in onze kerken gegeven door DAT deel onzer bevolking, God, Vaderland, huisgezin en goede zeden getrouw !

* * *

De duitschers kloegen er over dat schier al de winkels met het vallen van den avond gesloten zijn. Men antwoordde hun dat zulks voortkwam doordat de menschen geen gas mochten branden. Daarop wordt toelating verleend aan de winkels gas te gebruiken voor de verlichting op voorwaarde dat zij tot 's avonds 7 u. open blijven.

Het vliegmachien der Bondgenooten dat deze morgen op de duitsche "taube" schoot, wierp eene bom uit op de halve maan en haven (lunette de l'avant-port), waar de duitschers verschansingen maken. Geene schade werd aangericht, doch loopen dat de duitschers deden, loopen, 't was net als om prijs ! Enkel toen het vliegmachien reeds ver weg was, schoten ze hunne kanonnen af met het eenigste gevolg een groot getal ruiten op den Vuurtorenwijk te breken.

De stad werd verwittigd dat binnen kort 800 aardewerkers zullen aankomen, die eten en inwoon zullen moeten krijgen op kosten der stad. Daarvan zullen 600 gestoken worden in het *Royal Palace Hôtel*, en 't overschot in 't oud militair hospitaal.

De duitsche slokoppen hebben nu goesting achter kreeften : al de kreeften, nog in stad te vinden, worden opgeëischt en worden door een schildwacht bewaakt. Daar er slechts een 100 tal kilos gevonden werden, zal die "wacht" niet lang duren !

Schier ieder dag nemen de duitschers kanonnen weg van den Vuurtorenwijk en brengen ze naar stad. Op de halve maan der voorhaven staat thans slechts een kanon meer, doch wie weet werden

er geene weggeborgen in de verschansingen die zij daar maken !

Op het duitsche kerkhof, achter het Militair Hospitaal, zijn thans 44 graven, doch het getal ondergedompeelde duitschers is een weinig grooter, want verscheidene malen werden 2 en 3 lijken in een graf begraven.

* * *

M. Victor DEWULF-LAPON, bierhandelaar, wonende Romestraat 8, werd heden door de duitschers gevankelijk naar Brugge overgebracht. 2 soldaten bewaken zijn huis. Ziehier wat aangaande deze aanhouding verteld werd : M. DEWULF had aan deserteerende duitschers burgerskostuimen verschaft. Een officier en 2 soldaten boden zich ten zijnent aan en vroegen, weenend, kleederen. M. DEWULF voldeed aan hun verzoek...en werd door hen zelve bij de kraag gevat. Zijne vrouw moest al het in huis zijnde geld afgeven.

(wordt vervolgd)

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

KATHOLIEKE VOLKSBOND

De Katholieke Volksbond werd opgericht te Oostende in 1903 en ze groepeerd nu alle Sociale Diensten van de Katholiek Partij.

Het Katholiek Volkshuis werd ingehuldigd op 5 oktober 1913 en ze was gelegen in de Stockholmstraat (thans Kan. Dr. L. Colensstraat). Op deze plaats was er voordien een jongensschool die in 1912 werd gesloopt.

In 1960 werd dit Volkshuis afgebroken evenals de aangrenzende cinema "Nova". Thans zijn de kantoren van de Volksbond gelegen in de Ieperstraat, waar zich vroeger de broederschool voor jongens bevond.

Ieder jaar werd er feest gevierd en werd een verdienstelijk bestuurslid of medestichter gehuldigd. In 1904 was het de heer A. VANWETTER die werd vereremerkt.

De hieronder afgebeelde en beschreven medaille is deze die in 1904, ter gelegenheid van de tombola, aan dhr. A. VANWETTER werd geschonken.

MEDAILLE IN ZILVER 0 26 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE

Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste takkenbundels.

A. DISPERSYN

V. Een tekst verdeeld over 5 lijnen :

KATH. VOLKSBOND/ AAN/ A. VANWETTER/ TOMBOLA/ 1904

LAMBRECHT MAURICE

De heer Maurice, François LAMBRECHT zag het levenslicht te Oostende op 6 januari 1901 en is overleden op de leeftijd van 82 jaar te Gent-Brugge op 18 november 1983.

Hij was de zoon van Auguste, Franciscus LAMBRECHT, geboren te Nieuwmunster en van Hermina, Sophia LAMBRECHT (zelfde naam) geboren te Bredene.

Hij huwde te Oostende op 22 april 1922 met Maria, Esperance DECLERCQ, geboren te Oostende op 14 januari 1887.

Zij was ziekenverpleegster van beroep en is overleden te Oostende op 18 december 1983 op de zeer hoge leeftijd van 96 jaar. Zij was de dochter van Charles, Johannes DECLERCQ en van Rosalie, Mélanie JANSOONE.

Maurice LAMBRECHT was bediende tot aan zijn huwelijk, daarna werd hij handelaar. De familie LAMBRECHT was woonachtig in de Witte Nonnenstraat 42.

In zijn jeugd was Maurice een verwoed zwemmer en hij werd in 1926 met een herinneringsmedaille bedacht voor zijn geleverde prestaties.

MEDAILLE IN ZILVER 1926 0 50 mm

R. Een zicht van 2 zwemmers links gericht in een waterloop en op de achtergrond de oever met 7 wilgen.

V. Eiken- en lauwertak in een kransvorm met in het midden een tekst verdeeld over 3 lijnen :
SOUVENIR/ 1926/ M. LAMBRECHT

CHARLES RAU

Charles RAU werd geboren te Oostende op 20 oktober 1902 en is er overleden op 79 jarige leeftijd op 7 december 1981.

Hij was de zoon van Eugène, Charles RAU, geboren te Oostende in 1875, handelaar van beroep, en van Rosalie, Maria DUYCK, geboren te Oostende in 1874.

Charles Rau was handelaar, zoals zijn vader (Rokerij RAU) en was woonachtig in de Oude Molenstraat 22.

Hij was gehuwd met Georgette POTTIER, geboren te Oostende op 8 oktober 1900 en er overleden op 78 jarige leeftijd op 7 augustus 1978.

Hij was een fervent beoefenaar van de voetbalsport en was aangesloten bij het K.V.G.O. (Koninklijke Vanneste Genootschap Oostende) als doelwachter.

Hij speelde verschillende jaren met dezelfde ploeg en werd op 22 maart 1925 gehuldigd als winnaar van de promotie.

Ter dezer gelegenheid werd hem door het K.V.G.O. een gouden medaille geschonken.

MEDAILLE IN GOUD 1925 0 18 mm. Afm : 23/32 mm

R. Op de medaille 2 voetballers in strijd met een bal. Omkransing door gevlochten gouddraad.

V. Op de medaille een tekst verdeeld over 5 lijnen :
V.G.O/ 22 MAART 1925/ CH. RAU/ WINNER DER/ PROMOTIE

DE ONAFHANKELIJKE SCHICHTBLASERS 1880

In 1865 werd er te Oostende een maatschappij opgericht voor de beoefenaars van blaaspijpen.

Bij haar oprichting kreeg deze vereniging de benaming van "Onafhankelijke Schichtblasers".

Deze sportbeoefening bestond erin, door middel van een lange houten pijp, kleine metalen pijltjes in een houten doelschijf te blazen. Het lokaal was gelegen in het "Boldershof" in de Goede Windstraat (thans de Graaf de Smet de Naeyerlaan) en dit rechtover de Kerk van O. L. Vrouw van het Hazegras.

Ieder jaar werden er onder de leden wedstrijden gehouden voor het behalen van de titel van Sire. Bij deze gelegenheid werd aan de nieuwe Sire en aan de andere winnaars een medaille geschonken.

In 1880 was de heer Charles TOURLEMAIN op 47 jarige leeftijd een van de jongste voorzitters van deze maatschappij.

Op 4 september 1880 werd er in de schoot van de vereniging feest gevierd en dit naar aanleiding van de verjaardag van de voorzitter. Er werd ook een medaille geslagen en aan de voorzitter overhandigd.

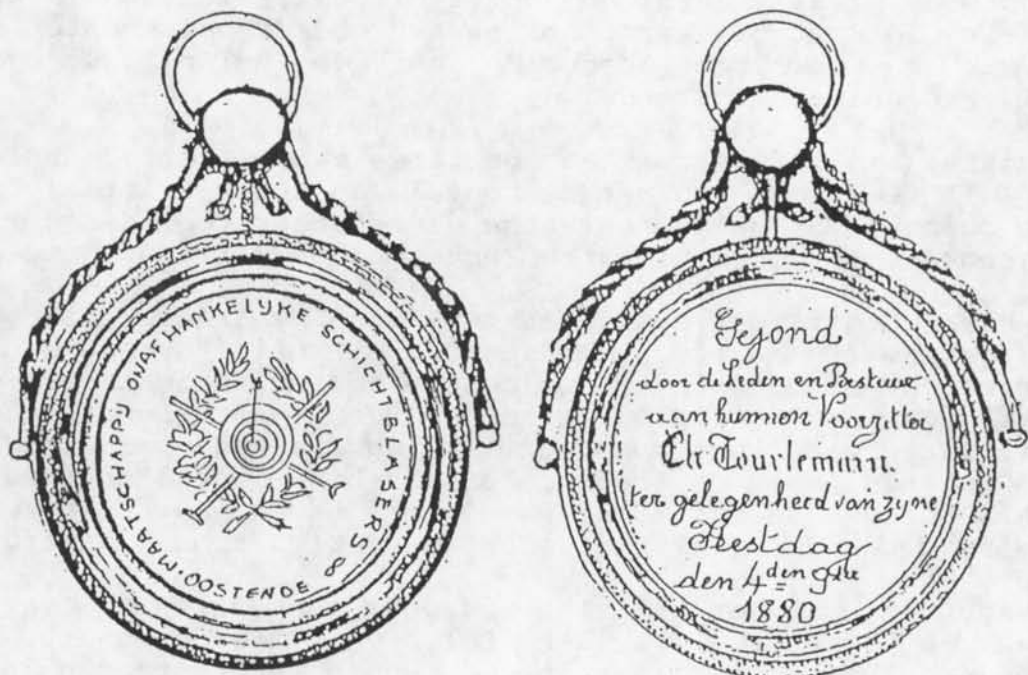
MEDAILLE IN VERGULD ZILVER 0 59 mm MET BOL EN RING

R. Op het midden plakketje een rondschrift : MAATSCHAPPIJ ONAFHANKELIJKE SCHICHTBLASERS . OOSTENDE

In het midden : 2 gekruiste blaaspijpen, doelschijf met een pijl en dit alles omringd door 2 lauwertakken in een kransvorm.

V. Op het midden plakketje een tekst verdeeld over 7 lijnen :

GEJOND/ DOOR DE LEDEN EN HET BESTUUR/ AAN HUNNEN VOORZITTER/ CH. TOURLEMAIN/ TER GELEGENHEID VAN ZIJNEN/ FEESTDAG/ DEN 4 den 9ber 1880

TENTOONSTELLING - DE HEMEL OP AARDE

Tot en met 2 november 1992 loopt er in het voormalige abtsgebouw in Oudenburg (Marktstraat 25) een tentoonstelling onder de titel "De hemel op aarde. Vlaamse devotieprenten uit de 17de en 18de eeuw". De expositie zal dagelijks toegankelijk zijn van 14.00 tot 18.00 uur.

De devotieprent is van grote betekenis in de cultureel-religieuze sfeer van de 17de en 18de eeuw. Het is de tijd van de contrareformatie waar met heel wat propagandamateriaal de Rooms-Katholieke kerk geherwaardeerd werd.

Aan de hand van enkele handschriften, verschillende druksels en uiteraard vele devotieprenten wordt niet alleen de geschiedenis geschetst maar ook aandacht besteed aan de historische achtergrond, de iconografie, de betekenis, de inhoud, de realisatie.... . Het geheel is werkelijk een "hemel op aarde".

DE ANGLIKAANSE KERK TE OOSTENDE

door Jean Pierre FALISE

Indien wij willen spreken over het ontstaan van de geschiedenis van deze kerk dan moeten wij noodzakelijkerwijze spreken over de Engelse aanwezigheid in deze stad.

Wij gaan terug tot de jaren 1780. Wij behoorden toen tot de Oostenrijkse Nederlanden onder Jozef II. Het was dus tenvolle in de periode van Oostende vrijhaven en deze stad was toen in volle bloei. Engelse kooplieden kwamen naar Oostende, nieuwe magazijnen en pakhuizen werden gebouwd en het duurde niet lang of er was een kolonie van om en rond de 2.000 Engelsen. Oostende zelf telde toen ongeveer 6.700 zielen. Deze zeer onregelmatige groei was verbonden aan de politieke ontwikkeling van dat ogenblik en voornamelijk aan de Amerikaanse Onafhankelijkheidsstrijd.

In oktober 1781 vaardigde Jozef II het Edict van Tolerantie uit waaraan niet katholieken openlijk hun godsdienst mochten belijden. Dit was in oorsprong bedoeld voor de belangrijke protestantse Engelse kolonie te Oostende.

Inderdaad, bij zijn bezoek aan Oostende van 11 tot 13 juni 1781 had Jozef II een onderhoud met de konsul van Groot-Brittannië die hem de vraag doorgaf van de protestantse gemeenschap voor het oprichten van een gebouw voor de eredienst en het bekomen van een vaste predikant.

Deze zaak werd verder besproken te Brussel waar de keizer op 23 juni 1781 toekwam. In de acten van de "Conseil privé" vroeg de keizer *"of men niet wat minder strenge principes zou kunnen uitvaardigen op het artikel van de religie, teneinde de protestanten de vrije uitoefening van hun godsdienst te geven, wat vooral nodig schijnt voor Oostende, waar de Engelse konsul hem gesproken had en waar vooral, sinds de vestiging van de vrijhaven, men moest verwachten, en zelfs hopen dat veel protestanten er zich kunnen vestigen"*.

Ongeveer vier maanden na zijn bezoek aan Oostende vaardigde de keizer in oktober 1781 het Edict van Tolerantie uit. Het duurde echter nog 2 jaar vooraleer de Oostendse protestanten maatregelen namen om gebruik te maken van deze nieuwe besluiten.

Op 10 januari 1784 richtten 113 Engelse protestanten een verzoekschrift tot het Oostendse magistrat waarbij ze hun "trustees" of "agents muni de plein pouvoir" aanduiden, nadat deze "trustees" op 8 januari, dus 2 dagen vroeger, hadden medegedeeld dat de Engelse protestanten te Oostende een "chaplain" hadden aangesteld en een lokaal hadden aangeduid om hun godsdienst te belijden. Het magistrat antwoordt gunstig op dit verzoekschrift mits zeker voorbehoud.

Een kerk zal slechts mogen gebouwd worden wanneer er 100 families zullen zijn en op een plaats goed te keuren door het Magistrat. Bovendien mag het gebouw er langs de buitenkant niet uitzien als een kerk, mag geen klokketoren gebouwd worden en mogen geen klokken geluid worden. Anderzijds laat het magistrat toe dat de protestanten hun erediensten houden in het aangeduide gebouw, mag de bedienaar de zieken bezoeken en mogen de doden "in het openbaar" begraven worden.

De eerste "chaplain" was de Rev. John TREVOR die eind 1783 naar Oostende gekomen was en woonde in een oud pakhuis, dat ook als gebedshuis diende, in de Sint Franciscusstraat. De eerste dienst had plaats op 11 januari 1784 en de 18 januari doopte de "chaplain" er het eerste kind.

De gemeenschap van "chaplain" TREVOR was zeer actief want in 6 en een half jaar tijd vonden 1.290 kerkelijke vieringen plaats waarvan 227 dopen, 166 huwelijken en 332 begrafenissen.

Spijts deze gunstige cijfers werd er nochtans geen kerk gebouwd.

Eerst door de Vrede van Versailles (1783) en de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten en later door de komst van de Fransen (eerst gedurende de periode 1789-1793, nadien vanaf 1794) verlieten vele Engelsen Oostende en ook de handel met Engeland werd stopgezet.

Alhoewel de Engelse aanwezigheid praktisch nooit verdwijnt moeten wij wachten tot na de nederlaag van Napoleon vooraleer wij opnieuw kunnen spreken van een Engelse gemeenschap.

In 1817, wij maakten toen deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden, werd een Nederlandse dominee aangeduid. Hij sprak Nederlands, Engels en Frans en stond in voor het leger en de Engelse kolonie.

De kapel van het klooster van de Witte Nonnen, gelegen in de straat met dezelfde naam, werd in 1819 toegewezen aan de protestante eredienst en dit zowel voor de Nederlanders als de Engelsen. Tot dan werd het klooster en de kapel gebruikt als militair magazijn.

Het duurde niet lang of de Engelsen wilden een Engelse "chaplain" en na enige aarzeling gaf de regering toe. In 1829 werd de Rev. Moses MARCUS geïnstalleerd, naast de Nederlandse kapelaan, de heer VAN DEINSE.

In 1830 werd België onafhankelijk. De Nederlanders vertrokken en er bleven ook maar weinig Engelsen. De kerk werd gesloten. Pas in 1836 herbegonnen de erediensten. In dit jaar was er opnieuw een Engelse "chaplain" de Rev. W. TROLLOPE.

De spoorlijn tussen Oostende en Brussel kwam er in 1844. In 1846 stak de Oostende-Dover lijn van wal, er werden nieuwe hotels gebouwd, er kwam een Casino en de Engelse toeristen stroomden toe. Het bouwen van een nieuwe kerk drong zich op vooral omdat de kapel van de Witte Nonnen in 1863 moest plaatsmaken voor de bouw van het nieuwe postgebouw. Het is vooral onder impuls van Leopold I, zelf protestant, dat de nieuwe kerk er kwam.

De plaats van het oud slachthuis in de Langestraat werd voorbehouden voor de nieuwe kerk die gebouwd werd volgens de plannen van architect Felix LAUREYS. Dezelfde architect bouwde in Oostende de kerk van het Hazegras en het oud station.

De kerk werd gebouwd in de jaren 1863-1864. De architect opteerde voor de neo-gotische stijl. De rode bakstenen voorgevel, met een groot gotisch raam in het midden boven het portaal, heeft een duidelijke drieledige indeling die men binnenin echter niet terugvindt. Het is een eenvoudige ruimte met 6 traveën (gewelfvlakken tussen twee bogen). Iets dat wij nu ook niet meer

kunnen zien sedert de zoldering in 1983 instortte. Bij het plaatsen van de nieuwe zoldering opteerde men, waarschijnlijk om kosten te sparen, voor een effen vlakke zoldering. Boven het orgel zien wij echter nog de oorspronkelijke zoldering.

Architecturaal heeft het allemaal weinig te betekenen. In zijn "*Ostende monumentale et pittoresque*" wijdt LOONTIENS met moeite een kleine bladzijde aan deze kerk. Hij zegt o.a. "*il y a là, au pied de la rampe, un temple anglican, qui n'est précisément pas une beauté avec ses briques rouges, noircies par le temps*". Hij vervolgt: "*l'ameublement est excessivement simple et comme dans tout temple anglican, il n'y a ni statues ni vitraux d'art*".

De kerk kwam gereed in 1864 en werd op 23 januari 1865 ingewijd door bisschop Samuel WILBERPORCE. De kerk heeft geen specifieke naam, is dus niet toegewijd aan één of andere heilige en wordt simpelweg de Engelse kerk genoemd. Ze staat open voor alle protestanten.

Bij K.B. van 31 maart 1866 ontving de stad een subsidie van 991,7 Fr. voor de afwerking van de kerk en in 1867 ontving de stad nogmaals een subsidie, nu van 673 Fr. voor de meubilering.

Eind 1866 bestond de Engelse gemeenschap uit 310 leden. De gewone uitgaven voor de eredienst bedroegen 4.589 Fr. en werden gedekt enerzijds door een regeringstoelage van 2.000 Fr. en anderzijds door een intekening van de leden voor een bedrag van 2.589 Fr.

In 1868 werd, door de stad, de waarde van de kerk geschat op 60.000 Fr. Ter vergelijking: de Kapucienenkerk werd geschat op 25.000 Fr.

Een gedeelte van de meubilering, waaronder het altaar, het altaarhekken, de preekstoel en het orgel kwamen van de oude kapel van de Witte Nonnen. De banken komen van een kerk in Croydon en werden gekocht door Rev. L. HAWKINS, die "chaplain" was tussen 1904 en 1914. De achterkant van het altaar bestond oorspronkelijk uit vier beschilderde houten panelen die de vier evangelisten voorstelden. Ze werden geschilderd door de dochter van Mr. HAWKINS. De banken zijn nog steeds de oorspronkelijke banken. De rest van het huidige meubilair, waaronder de preekstoel en het gebeeldhouwd gedeelte van de achterwand van het altaar, komen van een afgebroken kerk in Spa en werden, waarschijnlijk juist na de 2de Wereldoorlog, geplaatst. De beschilderde panelen werden door de overstroming van 1953 zodanig beschadigd dat ze vervangen werden door gewone houten panelen. Toen in 1983 het plafond inviel werd het altaar vernield. Het werd vervangen door het huidige altaar.

Tot na de 2de Wereldoorlog stond er in de kerk een staatsie kerkbank. Ze stond aan de rechterzijde, juist achter de plaats van de huidige lezenaar. Beroemde koninklijke personen bezochten deze kerk en namen gedurende de diensten plaats op deze staatsiebank. Wij vernoemen o.a. koningin Victoria, die op bezoek kwam bij haar oom, Leopold I; de duitse keizer Frederick en de keizerin, die een dochter was van koningin Victoria; Koning Edward VII toen hij nog Prince of Wales was in 1862 en ook keizer Willem (die van 1914-18), zoon van keizer Frederick, en zijn vrouw.

De staatsiebank moest na de oorlog vernietigd worden wegens droge verrotting (houtworm).

In 1865 ontstaat er een discussie tussen E.H. LAHOUSSE, katholiek

priester en "chaplain" R.B. JUKES. De priester had namelijk het doopsel toegediend aan een zieke protestant die opgenomen was in het hospitaal. De priester beweerde dat de protestant daarnaar gevraagd had. De "chaplain" was daar schijnbaar niet mee akkoord en een ganse discussie werd daarover gevoerd in de plaatselijke pers. R.B. JUKES is tamelijk lang te Oostende gebleven. Want op 1 januari 1875, dus 10 jaar na het aangehaalde incident, krijgt hij per K.B. een jaarlijks en levenslang pensioen van 1.125 Fr.

In 1871 verschijnt in "L'Echo d'Ostende" een aankondiging "dat de predikant van deze stad, baccalaureaat in de letteren van de universiteit van Cambridge, bereid is particuliere lessen te geven in het Grieks, Latijn, Frans, Spaans en Engels. Men moest zich wenden naar de Langestraat 49". Ongelukkiglijk vermeldt de aankondiging zijn naam niet.

In 1906 is er sprake van de oprichting van een "Sailor's Home". Deze zaak was reeds in 1901 ter sprake gekomen toen de dominee van de scandinavische zeelieden in België vroeg tot oprichting van een "Tehuis voor Zeelieden" te Oostende. Vijf jaar later is het de Oostendse "chaplain", de Rev. HAWKINS, die zich daarvoor inspant. Op 26 februari 1906 wordt er door hem een feest georganiseerd in de salons van de Société Lit raire. De opbrengst moet ten goede komen aan het op te richten huis en het feest staat onder de auspiciën van de heer HERVEY, consul van Groot Brittanië, de Société Lit raire en de Yacht Club. In de "Carillon" van 1 maart verschijnt een verslag van het feest en wij weten dat het 409 Fr. heeft opgebracht. Als de "Sailor's Home" er gekomen is heb ik niet kunnen achterhalen.

Op vrijdag 27 november 1925 werd er een herdenkingsplechtigheid gehouden ter nagedachtenis van koningin Alexandria van Groot Brittanië die op 20 november overleden was.

Op 28 augustus 1928 werd er in de kerk een internationale dienst gehouden naar aanleiding van de ondertekening van het Kellog-verdrag. Dit verdrag was een aanvulling van het Volkenbondverdrag en kwam er op initiatief van de ministers van Buitenlandse Zaken van Frankrijk en de Verenigde Staten. Het werd geratificeerd door een groot aantal staten waaronder de grote mogendheden. Dit verdrag bepaalt o.a. dat de leden de oorlog als middel voor de oplossing van internationale geschillen afwijzen en dat de regeling van geschillen die tussen hen zouden kunnen rijzen, nooit met andere dan vreedzame middelen kon worden gezocht. Het internationaal Militair Gerechtshof te Neurenberg beriep zich op dit verdrag om de aanvalsoorlog van Nazi-Duitsland tot misdrijf tegen de vrede te bestempelen.

Gedurende de plechtigheid van augustus 1928 werden de lezingen gehouden door een Belg en een Fransman en het gebed werd gezegd door een Nederlandse dominee, uiteraard in het Nederlands. Een Amerikaanse dame gaf een Amerikaanse vlag aan de kerk en enkele Belgen een Belgische vlag. Leden van het stadsbestuur en de Britse vice-consul woonden de plechtigheid bij.

Op 12 mei 1935 was er een dienst naar aanleiding van het zilveren jubileum van koning George V. De dienst werd gehouden door "chaplain" Rev. HILLYARD. Burgemeester MOREAUX, de stadssecretaris, de directeur der feestelijkheden, de adjunct-plaatscommandant, de Franse consul, de Britse vice-consul en legerofficieren woonden de plechtigheid bij.

Regelmatig kreeg de kerk ook bezoek van Anglicaanse bisschoppen.

In 1909 bezocht de bisschop van Noord en Centraal Europa de kerk. In 1914 kwam bisschop BURY hier vormen en in april 1920, april 1921, maart 1926 en mei 1926 bezocht hij opnieuw de kerk.

Op 24 mei 1929 bezocht de bisschop van Fulham, de Right Rev. Staunton BATTY, de kerk.

De kerk bezit doopregisters vanaf 15 april 1816 tot 23 oktober 1830 en vanaf 10 april 1836; huwelijksregisters vanaf 1 april 1842 en begrafenisregisters vanaf 16 maart 1836.

Bij mijn opzoekingen viel het mij op dat er na 1935 praktisch niets meer over deze kerk te vinden is. Ik stelde de vraag aan het oudste lid van het Comité, de dame is 90 jaar jong, en zij antwoordde mij dat de Engelse gemeenschap een heel stil leven leidt en dat de enige belangrijke plechtigheden na 1947 de inhuldiging waren van het brandraam, van de nis van de Brigade Piron en de nis van de Royal Navy, Belgische Sectie. In 1965 was er een plechtigheid naar aanleiding van het 100-jarig bestaan van de kerk. Op 10 juli 1990 was er een plechtigheid voor de 125e verjaardag en dit in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van koning Boudewijn. De dienst werd voorgezeten door de Anglikaanse hulpbisschop.

Voor het ogeblik bestaat de Engelse gemeenschap uit ongeveer een 50-tal personen.

Ik heb ook de namen teruggevonden van enkele "chaplains" die, na 1947, deze kerk hebben bediend.

Van 1947 tot 1957 : Rev. Frank TAYLOR. Van 1957 tot 1971 : Rev. JONES, die te Oostende stierf en werd opgevolgd door Rev. MORGAN tot 1973. Van 1973 tot 1977 : Rev. LYONS en tussen 1977 en juli 1978 was er zelfs geen titulaire "chaplain". De kerk werd dan bediend door "chaplains" die van Antwerpen of Brussel kwamen. In juli 1978 kwam Rev. HJORTH, die te Brugge woonde en in januari 1984 werd hij opgevolgd door de huidige "chaplain" Rev. Canon G.M. HART.

BESCHRIJVING VAN HET INTERIEUR VAN DE KERK

Het orgel is één van de oudste nog bespeelbare orgels van onze stad.

Het werd besteld bij Louis HOOGHUYS te Brugge toen de Engelse kerk nog in de Witte Nonnenstraat was. Het verhuisde mee naar de huidige kerk. Het eigenlijk bouwjaar is niet gekend maar het dateert van na 1845 aangezien Louis HOOGHUYS zich pas omstreeks 1845 als orgelbouwer vestigde.

Stylistisch is het een vroeg 19e eeus product. Het heeft een front in twee verdiepingen door 4 pilaren en 3 traveeën verdeeld. Er is een kroonlijst met in het midden een driehoeksfronton. De drie traveeën vertonen "valse" orgelpijpen en hebben enkel een decoratieve functie. De orgelist zit met de rug naar de kerk.

In 1926 werd het instrument grondig nagezien door de Kortrijkse orgelbouwer Oscar ANNEESSENS-MARINUS. In 1930 kreeg het orgel een elektrische ventilator.

Na de herstelling van de zoldering in 1985 werd het orgel volledig

hersteld en het is nu in een uitstekende staat.

Er is aan dit orgel een eerder triestige anekdote verbonden. Toen de Duitsers tussen 1914 en 1918 Oostende bezetten maakten ze regelmatig gebruik van de kerk voor hun erediensten. Op het einde van de oorlog werd er tussen de pijpen van het orgel een lading dynamiet gelegd met het doel het orgel op te blazen. Gelukkig werkte de lont niet en bleef het orgel gespaard. Men heeft nooit geweten door wie en waarom dit gedaan werd. Men veronderstelt dat dit het werk was van een ontevreden Duitse orgelist die moeite had om het orgel te bespelen !

De verschillende gedenkplaten en nissen.

Rechtermuur

"De godslamp werd geschonken door Rev. I.E. JONES in herinnering aan zijn vader 2Lt J.A JONES, militaire school, en de officieren, onderofficieren en manschappen van het 9e Welsh Bataljon van de 19e Divisie, die hun leven lieten in de slag van Passendale op 21 april 1917"

Boven de plaat een vlag van Wales.

* * *

"Gewijd aan de herinnering van George PARKER, die gedurende vele jaren koster was in deze kerk en die overleed op 6 september 1931, 66 jaar oud.
Vrede, volmaakte vrede"

De plaat werd onthuld op 24 april 1932 door Mevrouw PIETERS, weduwe van burgemeester PIETERS. Mevrouw PIETERS was Engelse van geboorte. Haar vader was de Rev. Francis Holland ADDAMS, de eerste predikant van de Sint-Pieters kerk van Nottingh Hill te Londen.

* * *

Memoriaal van The Royal British Legion - boek met namen + Britse vlag en standaard van het Legioen + brandraam.

Achteraan de kerk hangt volgende tekst in verband met het Brits Legioen.

"Dit herinneringsvenster werd aan de Engelse kerk geschonken door de Oostendse- en Districtafdeling van het Brits Legioen ter herinnering aan hun leden die overleden zijn sinds de stichting in 1921. Allen dienden trouw hun land in de strijdkrachten in oorlogstijd en hielden nadien, als burger, het prestige van het Britse Gemenebest hoog, ver weg van hun geboorteland in het vriendelijke België.

Het gedenkboek, dat deel uitmaakt van het memoriaal zal hun namen bevatten en er is plaats voorzien voor verdere toevoegingen"

In het venster ziet u een badge van het Legioen. Dit stuk, deel van het vroegere venster werd, na een bombardement gedurende de laatste oorlog, intact teruggevonden en gebruikt in het huidige brandraam dat op 14 juni 1962 werd ingehuldigd in aanwezigheid van Veldmaarschalk Burggraaf MONTGOMERY of Alamein.

"In dankbare herinnering aan Frank TAYLOR 1892-1957, "chaplain" in België 1930-1957, diende deze kerk 1947-1957.
Zijn dienaars zullen Hem dienen en zij zullen Zijn aangezicht zien"

* * *

"In dankbare herinnering aan de 1e Belgische Brigade die samen met het Brits Bevrijdingsleger 40-45 vocht voor de vrijheid.
Deze herdenkingsnis, waarin dit gedenkboek ligt, werd ingehuldigd op 13 september 1964 door Lt. Gen. J. PIRON, distinguished Service Order, bevelhebber van de 1e Belgische Brigade gedurende de bevrijdingscampagne. Normandië - België - Nederland - Duitsland.

Dit boek werd opgedragen aan de manschappen van de 1e Belgische onafhankelijke brigade die hun leven lieten voor hun land en de vrijheid van de wereld en dienden met de Britse strijdkrachten gedurende de 2e Wereldoorlog.
Zij zullen niet vergeten worden"

Boven de nis hangt de Belgische vlag en de standaard van de Brigade.

* * *

Linkermuur

"In liefdevolle herinnering aan John CRAMER, Cambridge, 23 jaar oud, die, terwijl hij een vreemdeling redde, te Oostende verdronk op 8 augustus 1901.
Gezegend zijn de zuiveren van hart want zij zullen God zien"

* * *

"In herinnering aan diegene die hun leven gaven bij de blokkering van de haven van Zeebrugge door de Vindictive, Iphegenia, Intrepid en Thetis op 23 april 1918 en de blokkering van Oostende door de Vindictive op 19 mei 1918.

Deze plaat is gemaakt met koper afkomstig van de Vindictive en werd hier geplaatst door de bergingssectie van de Britse Admiraliteit"

Bij de blokkering van de haven van Zeebrugge op St-Georges Day 1918 vielen er 195 doden, waren er 333 gewonden, 36 vermisten en 2 gevangenen.

Bij de blokkering van de haven van Oostende vielen er 9 officieren en waren er 41 doden, gewonden en gekwetsten.

Op 16 januari 1921 werd er in deze kerk een herdenkingsplechtigheid gehouden. De dienst werd geleid door Rev. Charles NIBBS, Royal Navy, aalmoezenier te Oostende. De gedenkplaat werd onthuld door Commodore Sir F.W. YOUNG, Knight Commander of the British Empire, Royal Naval Reserve, in tegenwoordigheid van de burgemeester, de schepenen, de Navy, handelsmarine en het Militaire Bergingskorps.

* * *

"A M D G

De vensters in de beuk van deze kerk werden, in herinnering aan de regering van de overleden Koning George V, geschonken door

- Adm Sir Roger KEYES, Baronet, Grand Cross of the Bath, Companion of the Order of St Michael and St George, Knight Commander of the Royal Victorian Order, Distinguished Service Order.
- Captain Sir Ion HAMILTON BENN, Baronet, Companion of the Bath, Distinguished Service Order.
- Het Brits Legioen Oostende.
- Lady Frederick YOUNG.
- Madame Alfons PIETERS.
- Mrs George PARKER.
- Mrs MAC RAY.
- The General Steam Navigation Co.
- De congregatie.

De opdracht werd uitgevoerd door de Right Reverend Stauton BATTY, doctor in de godgeleerdheid, bisschop van noord en centraal Europa, in juni 1936"

* * *

"In herinnering aan de 21 zeelieden die hun leven lieten bij het zinken van het bergingsschip HUGHLI, vóór de haven van Nieuwpoort op 26 april 1919. Deze plaat werd hier geplaatst door de bergingssectie van de Britse Admiraliteit"

* * *

"In fiere herinnering aan de Belgische zeelieden die vochten voor de zaak van de vrijheid in de Royal Navy 39-45. Dit boek werd opgedragen aan alle Belgen die gediend hebben bij de Royal Navy.

Boven de nis hangt de vlag van de Royal Navy - Belgische Sectie met de vermeldingen Atlantic - Schelde - Noordzee - Kanaal. De inhuldiging had plaats op 18 juli 1971.

* * *

"Ter gedachtenis aan Frederick William YOUNG, Knight Commander of the British Empire, Commodore Royal Naval Reserve, gestorven op 20 december 1925. Na de oorlog heeft hij gedurende meer dan 2 jaar gewerkt om de havens van Oostende en Zeebrugge vrij te maken. Door het succesvol lichten van de Vindictive, Iphegenia, Thetis en Intrepid volbracht hij een taak met vakkundigheid, vastberadenheid en zeemanschap, de manschappen waardig die deze schepen hebben bemand"

De plaat werd onthuld op zondag 28 april 1935 door M. DEVEZE, minister van Landsverdediging en ingezegend door Rev. H.J. HILLYARD, in tegenwoordigheid van Lady YOUNG.

Commodore YOUNG, een bergingsexpert, was in dienst genomen door de Belgische regering om de havens van Oostende en Zeebrugge vrij te maken. Het duurde meer dan twee jaar vooraleer de taak volbracht was. Commodore YOUNG werd door de Engelse koning tot ridder geslagen.

Zoals men kan opmerken zijn de meeste gedenkplaten in deze kerk er geplaatst om oorlogsfeiten te herdenken. Dit is trouwens dikwijls zo in vele protestantse kerken in Groot Britanië. Dit toont ook aan dat er een diepe verbondenheid bestaat tussen de kerk, de natie en de

strijdkrachten.

Een klein artikel, verschenen in het Contactblad 1983 van deze kerk, zegt het volgende : "Indien u soms de neiging hebt te geloven dat de oorlogen 14-18 en 39-45 oude geschiedenis zijn, zaken die wij liefst vergeten, ga dan eens naar een kerkhof waar de doden van deze oorlogen begraven liggen. Bekijk rij na rij en let op hun ouderdom, 23, 20 of 19 jaar. Kijk naar hun namen, Pierre, Jozef, Louis, Jacques: en misschien zult u verder zien, over hun graven heen. Dit waren jonge mannen, warmbloedig, levendig en vrolijk, met menselijke zwakheden en menselijke verlangens. Zij waren geen symbolen van moed of zelfopoffering, alleen namen in een boek. Zij vochten, leden en stierven ver van hun stamcafés en dancings, ver van de goede dingen die zij voorheen gekend hadden. Wij doen er goed aan ze niet te vergeten".

BRONNEN

1. Echo d'Ostende : jg. 1866, 1867, 1868, 1871, 1875.
2. Le Carillon : jg. 1906.
3. H. HILLYARD : Historical record of the town and the English church. Unitas, Ostend 1935.
4. Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis. Brugge, 1937.
5. C. LOONTIENS : Ostende monumentale et pittoresque. Impr. de la Cour. Ostende.
6. J.B. DREESEN : De Engelse kerk te Oostende. Tijdschrift De Plate, 12e jg. nr. 12, december 1983.
7. Robert HOSTYN : Oostendse orgels : Anglicaanse kerk. Tijdschrift De Plate, 12e jg. nr. 3, maart 1983.
8. Contact : news-sheet of the English Church 1954, 1986, 1989, 1992.

LIDGELD 1993

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1993 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "**OOSTENDSE HAVENINRICHTINGEN**" gekozen.

In de mate van het mogelijke zal de kalender meegestuurd worden met het decembernummer van het tijdschrift

Jean Pierre Falise
Penningmeester

HET LAATSTE SCHIP DAT DE OOSTENDSE HAVEN VERLIET BIJ DE INVAL
VAN DE DUITSERS IN 1914

DOOR J.B. DREESEN

Een spannende brok geschiedenis uit Oostende bij het begin van W.O.I is deze waarbij een Britse dame met haar jacht, geladen met vluchtelingen, onder de ogen van de Duitsers de haven van Oostende buiten vaarde.

Miss Jessica BORTHWICK had bij het uitbreken van de vijandelijkheden in augustus 1914, haar jacht *Grace Darling*, een schooner, op eigen kosten uitgerust en zich met haar jacht ter beschikking gesteld van het *British Field Hospital in Belgium*. Ze lag afgemeerd in de haven van Oostende. Een Engels oorlogscorrespondent kreeg die dag, omstreeks 9 uur, van een bediende op het stadhuis te Oostende te horen dat de Duitsers binnen de 10 minuten de stad zouden binnenvallen en dat hij zich best van al uit de voeten kon maken.

Samen met een paar collega's verslaggevers had hij een afspraak met Miss BORTHWICK om een plaats te krijgen op haar jacht. Zij spoedden zich dan ook aan boord van de *Grace Darling*, die in de achterhaven lag afgemeerd.

De Duitsers waren reeds op een halve mijl, en het werd hoogste tijd om uit de, lege, Oostendse haven weg te geraken. Het dek van het jacht zat vol met Belgische vluchtelingen, mannen, vrouwen en kinderen. Buiten hen en de verslaggevers waren er ook nog twee ontvluchtte soldaten aanboord. Die kleedden zich in der haast om en gooiden hun uniform in het water.

Er werden pogingen gedaan om de motor van het jacht te starten. Al gauw bleek echter dat de man die zich bij het aan boord komen als een eerste klas machinist had aangemeld, en bereid was gevonden, in compensatie van zijn overtocht, de motor te bedienen, helemaal geen machinist was maar een orgelstemmer. Het jacht werd losgegooid en dreef met de aflopende tij naar de voorhaven. Bij gebrek aan motor werden de zeilen gehesen, maar het vaartuig bleek, met de laagwaterstand, uit de wind te liggen.

Om kwart over tien marcheerde een eerste patroelje Uhlanen over de brug die de Opex met de Slijkenslaan verbind. Iedereen aan dek van de *Grace Darling* keek, in een ijzige stilte, naar de tweede en de derde patroelje Uhlanen die over de brug marcheerden.

Iets verder afgedreven dacht men, aan boord van het jacht, de Duitsers op de kaai te zien, maar dat bleek achteraf niet zo te zijn.

Omstreeks het middaguur zeilde het jacht (meer met de stroom meedrijvende dan zeilende), met de "red ensigne" (Engelse koopvaardijvlag) in top, de havenmond uit. Daar kreeg het jacht eindelijk wind in de zeilen en startte, plots, ook de motor. Het volgende ogenblik ploegde het jacht met een tienmijlsvaart de volle zee in.

Op de vraag van de oorlogscorrespondenten ging de *Grace Darling* een mijl uit de kust voor anker. De bijboot werd uitgezet en de verslaggevers gingen nog even, in gezelschap van Miss BORTHWICK, op onderzoek naar de wal.

Miss Jessica Borthwick steering the Grace Darling out of Ostend Harbour.
(Photo, Sport and General.)

Op een paar honderd yards van het strand zagen ze plots een viertal Duitsers over het klein strand rennen en daarna de trap op naar de dijk. Daar namen ze dekking en vuurden een schot voor de boeg van het bootje, terwijl één van hen teken deed om naar de wal te komen.

De bijboot draaide echter onmiddellijk terug naar de open zee. De vier Duitsers zetten zich nu in schiethouding en begonnen met regelmaat in de richting van het bootje te vuren. Dit laatste maakte zich inderhaast uit de voeten. Het werden vier oncomfortabele minuten alvorens de bijboot buiten schot was. Gelukkig raakte geen enkel schot het bootje. Terug aan boord werd onmiddellijk anker geheven en zette de *Darling Grace* koers naar Engeland.

Het was het laatste schip dat die gedenkwaardige dag uit de haven van Oostende vertrok, met vluchtelingen aan boord.

BRON Naar : The Childrens Story of the War. Volume 3. By Sir Edward PARROT, M.A. LL.D. Thomas Nelson and Sons, London, Edingburgh, Dublin and New-York, 1916.

BEZOEKT IN ONS HEEMMUSEUM DE THEMATENTONSTELLING

HET BELANG VAN HET KLEINE DRUKWERK

Nog te bezoeken tot en met 17 oktober 1992

MONBALLIU b.v.b.a.

Jozef II straat 25, OOSTENDE

Tel. 059 - 70 21 13

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

P R O M O T I E V E R K O O P

Te koop aan de balie van het Heemmuseum

Ostendiana III + IV + V aan 1.000 Fr

i.p.v. 1.650 Fr

Nu kopen - een enige gelegenheid !!!

Begravenissen
Crematies

NUYTTEN

Inzake rouw
gaat het om diskretie, takt
Binnen een beperkte tijd dienen moeilijke,
vaak pijnlijke beslissingen genomen.
Dit vereist ervaring, een gedegen uitrusting
en ook iets bijzonders menselijks,
de juiste toon.

Voor dit alles kan u bij Nuytten terecht
Begravenissen, crematies, rouwtransporten,
tegen sociale prijzen
Nuytten is uw steun in droevige dagen.

Tel. 059/80 15 53 & 70 32.78
Torhoutsesteenweg 88
Petit-Paris - Oostende

